

การพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
The Development of Guidelines Regarding Cannabis in the Educational
Opportunity Expansion Schools under the Ministry of Education in Wang
Thong Sub-district, Phakdee Chumphon District, Chaiyaphum Province

ณรงค์ฤทธิ์ เลิศอาวุธ¹, สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์¹, จตุพร เหลืองอุบล¹

Narongrit Lertarwut¹, Surasak Thiabriti¹, Chatuporn Luangubon¹

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹

Faculty of Public Health, Mahasarakham University¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติ Paired t test และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ตามแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การใช้กัญชาในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีระดับความรู้อยู่ในระดับต่ำ ระดับเจตคติอยู่ในระดับดี และระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ การพัฒนาแนวปฏิบัติ คือ 1) มาตรการเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดจากการใช้กัญชาหรือกัญชงในโรงเรียน 2) อบรมให้ความรู้ การป้องกัน และโทษของการใช้กัญชาหรือกัญชง 3) รณรงค์ประชาสัมพันธ์โทษของการใช้กัญชาหรือกัญชง ผลการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีระดับความรู้อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -6.78$) ($p - value < 0.001$) ระดับเจตคติอยู่ในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -2.610$) ($p - value < 0.013$) ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -4.172$) ($p - value < 0.000$) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า 1. การสร้างภาคีเครือข่ายในสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเข้มแข็ง 2. การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและอันตรายจากกัญชาหรือกัญชงให้กับนักเรียน 3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และ 4. การติดตามและประสานงานตามดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) สถานศึกษาต้องตระหนักให้มีความสำคัญในป้องกันการใช้กัญชา มีการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง 2) ควรจัดกิจกรรมการป้องกันการใช้กัญชาอย่างต่อเนื่อง ให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในการดำเนินงานด้านการป้องกันการใช้กัญชาโรงเรียนตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ตามเห็นสมควร

คำสำคัญ : กัญชา สารเสพติด นโยบายโรงเรียนสีขาว โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาปลอดกัญชา

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: oppo2636@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 088 469 2636)

Abstract

The purpose of this research was to study the development of guidelines regarding cannabis in the educational opportunity expansion schools under the Ministry of Education in Wang Thong sub-district, Phakdee Chumphon district, Chaiyaphum province. Descriptive statistics including frequency, percentage, mean and standard deviation, and inferential statistics using Paired t test, and also qualitative analysis which based on the concept of participatory planning process of action research were used to analyze data.

The results found that regarding the situation of marijuana use in schools, the students in grade 7-9 had a low level of knowledge, a high level of attitude, and a fair level of behavior. The development of guidelines includes: 1) setting the measures to monitor problems caused by the use of marijuana or hemp in schools; 2) trainings to provide knowledge linked to prevention and dangers of using marijuana or hemp; and 3) providing the public relations campaigns about the dangers of using marijuana or hemp. The results of operations according to the guidelines found that the target group had a high level of knowledge with a statistical significance level of 0.05 ($t = -6.78$) ($p - \text{value} < 0.001$), a high level of attitude with a statistical significance level of 0.05 ($t = -2.610$) ($p - \text{value} < 0.013$); and a fair level of behavior with a statistical significance level of 0.05 ($t = -4.172$) ($p - \text{value} < 0.000$). There were success factors including: 1) creating networks or partners to support the implementation of the guidelines regarding marijuana in the educational institutions of Ministry of Education in a strong manner; 2) providing correct knowledge and understanding about the dangers of marijuana or hemp to students; 3) participating in the implementation of the guidelines; and 4) continuous monitoring and coordinating the implementation of the guidelines. The results suggest that: 1) the educational institutions or schools must be aware of the importance of preventing marijuana use and continuous support for organizing various activities; 2) there should be continuous activity provision to prevent marijuana met the needs of students; 3) the relevant agencies should provide supports in preventing the use of marijuana in schools appropriate to the local context.

Keywords : Marijuana, Drugs, White school policies, Educational opportunity expansion schools, Marijuana-free educational institutions

บทนำ

นโยบายกัญชาเพื่อการแพทย์และส่งเสริมการปลูกพืชกัญชา เป็นนโยบายที่รัฐบาลจำกัดอยู่เพียงในทาง การแพทย์และการรักษาโรคเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงการใช้เพื่อความบันเทิง หรือสันทนาการแต่อย่างใด ในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยได้มีการผลักดันให้เกิดการแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งได้แก้ไข เป็นพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 เจตนารมณ์เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถนำกัญชาและพืชกระท่อมไปทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อประโยชน์ทาง การแพทย์และสามารถนำไปใช้ในการรักษาโรคภายใต้การดูแลและควบคุมของแพทย์ได้ ต่อมาในปี พ.ศ.2565 กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ.2565 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 ส่งผลให้ทุกส่วนของพืชกัญชา - กัญชง ไม่เป็นยาเสพติด ยกเว้นสารสกัด ที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol - THC) เกิน 0.2 % ที่ยังเป็นยาเสพติด และ ต่อมาได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ.2565 อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 4 วรรคหนึ่ง มาตรา 44 และมาตรา 45 (4) (5) และ (6) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิ ปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2552 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2565 ได้พิจารณาเห็นว่า กัญชา มีการปรับเปลี่ยนระบบการกำกับดูแลกัญชาจากยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 เป็นสมุนไพรควบคุมซึ่งในช่วงที่ มีการเปลี่ยนผ่านดังกล่าว ควรมีการควบคุมไม่ให้นำกัญชาเฉพาะส่วนที่เป็นช่อดอกไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ ของการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) หลังจากวันที่ 9 มิถุนายน 2565 ที่มีผลบังคับใช้ได้มีการรายงานผู้ป่วยเด็กที่มีผลกระทบและอาการป่วย พบว่า มีผู้ป่วยรวมทั้งหมด 14 ราย โดยแบ่งเป็นช่วงอายุ 0 -5 ปี จำนวน 2 ราย 6 – 10 ปี จำนวน 1 ราย 11-15 ปี จำนวน 7 ราย และ 16 - 20 ปี จำนวน 4 ราย เป็นเพศชายจำนวน 12 ราย เพศหญิง จำนวน 2 ราย เหตุผลที่ได้รับกัญชา คือ ได้รับ กัญชาโดยตั้งใจ จำนวน 9 ราย และได้รับกัญชาโดยไม่ตั้งใจ จำนวน 5 ราย แหล่งที่มา คือ เพื่อน จำนวน 6 ราย ซื้อมา จำนวน 5 ราย ญาติซื้อมาวางไว้ในบ้าน จำนวน 1 ราย รุนพี่ฝึกทำอาหาร จำนวน 1 ราย ผู้ปกครองต้ม และนำไปแช่ตู้เย็น 1 ราย (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2565) จากเหตุการณ์เด็กและวัยรุ่นเข้าถึงกัญชาได้ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนว ทางการปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาหรือกัญชงในสถานศึกษา ส่วนราชการ หรือหน่วยงานในสังกัด และในกำกับของ กระทรวงศึกษาธิการ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565 โดยมีเจตนารมณ์ให้ สถานศึกษา ส่วนราชการ หรือหน่วยงานในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ห้ามใช้กัญชาหรือกัญชง กับนักเรียน นักศึกษา หรือบุคลากรโดยเด็ดขาด มีการควบคุมร้านค้าให้งดจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่มที่มีการ ผสมของกัญชาหรือกัญชงและห้ามมิให้นำเข้ามาในบริเวณสถานศึกษาอย่างเด็ดขาด พร้อมทั้งให้ส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้กัญชา หรือกัญชง และอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สารสกัด ในส่วนผู้ที่ต้องการรักษาด้วยกัญชาต้องอยู่ภายใต้การ ควบคุมของแพทย์ หรือการใช้กัญชาหรือกัญชงเพื่อการศึกษาวิจัย ต้องอยู่ภายใต้การกำกับ ควบคุม และดูแลอย่าง ใกล้ชิดของ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ ,2565)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดจังหวัดชัยภูมิ (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561) ชนิดยาเสพติดที่มีการค้าและแพร่ระบาด ได้แก่ ยาบ้า รองลงมา กัญชาแห้ง พิษกระท่อม ไอซ์ และสารระเหย ตามลำดับ ส่วนใหญ่ผู้เสพและกลุ่มเสี่ยงเป็นผู้ใช้แรงงาน ผู้ว่างงาน รวมทั้งเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา สถิติผู้เข้าบำบัดรักษาปี 2561 จำนวน 3,642 ราย (ระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ,2561) ช่วงอายุผู้เข้ารับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 20-24 ปี ร้อยละ 24 รองลงมา อายุ 15-19 ปี ร้อยละ 17 และอายุ 25 - 29 ปี ร้อยละ 14 อาชีพที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุดคือ กลุ่มอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 62 กลุ่มว่างงาน ร้อยละ 17 เกษตรกร ร้อยละ 10 และนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 7 (แผนพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวน,2565) ข้อมูลผู้ป่วยบำบัดยาเสพติดของโรงพยาบาลภักดีชุมพลในปี 2565 พบว่ามีผู้ป่วยบำบัดสารเสพติดประเภท Amphetamine (ยาบ้า,ยาไอซ์) จำนวน 126 ราย และผู้ป่วยบำบัดสารเสพติดประเภท Cannabinoid (กัญชา) จำนวน 6 ราย ช่วงอายุผู้เข้ารับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่ อยู่อายุ 15-19 ปี ร้อยละ 24 รองลงมา ระหว่าง 20 - 24 ปี ร้อยละ 17 และอายุ 25 - 29 ปี ร้อยละ 14 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษา ร้อยละ 62 รองลงมา คือ กลุ่มว่างงาน ร้อยละ 17 เกษตรกร กลุ่มอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 10 ตามลำดับ (ระบบข้อมูลโรงพยาบาลภักดีชุมพล ,2565)

อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 7 แห่ง กระจายอยู่ใน 4 ตำบลในเขตอำเภอภักดีชุมพล ซึ่งในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในตำบลวังทองจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านนารยะพัฒนา โรงเรียนบ้านปรางค์มะค่า และโรงเรียนบ้านซับชมภู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1, 2565) ซึ่งมีสภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นเกษตรกรรม สวนผลไม้ และภูเขา ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีรายได้ไม่มั่นคง ทำให้มีประชาชนบางส่วนที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และมีการชักจูงเยาวชนให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยเช่นกัน ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขเข้าสู่โรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งปัญหาการเสพยาเสพติด การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และวัตถุนิยมอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีมานาน การป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในการดูแลเอาใจใส่ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ (ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอภักดีชุมพล, 2565) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในตำบลวังทอง จำนวน 3 แห่ง ได้ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุขอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวคิดยุทธศาสตร์ คือ สร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สร้างภูมิคุ้มกันและเสริมสร้างทักษะชีวิตที่ดีในการดำรงชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้านการค้นหา มาตรการด้านการรักษา มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และมาตรการด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ไล่ผู้เรียนออก ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการเฝ้าระวังเด็กนักเรียนกับสารเสพติด ส่งเสริมให้เด็กมีกิจกรรมในเรื่องการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดแก่เด็กและเยาวชนในการป้องกันตนเองจากสารเสพติด มีความประพฤติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและห่างไกลจากสิ่งเสพติด (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2561 - 2565), 2561)

จากการศึกษาและข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น มีข้อมูลและสาเหตุเกี่ยวกับกัญชาทั้งภายนอก และภายในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การดำเนินงานควบคุมกัญชาในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ยังไม่มีรูปแบบหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เนื่องจากมาตรการและแนวทางปฏิบัติการควบคุมใช้กัญชาเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นหลังมีการปลดล็อกกัญชาออกจากยาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์และทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ เพื่อหารูปแบบการดำเนินการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการป้องกันการใช้กัญชาในนักเรียน พร้อมทั้งสามารถบริหารจัดการในห้องเรียนให้ผู้เรียนปลอดภัยและพฤติกรรมเสี่ยง โดยโรงเรียนจะต้องกำหนดนโยบายดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้กัญชาในสถานศึกษาในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จจากการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาโดยแบ่งประชากรตามขั้นตอนการศึกษาดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (PLANNING) ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ร่วมจัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยดังนี้

1.1 เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่ตำบลวังทอง เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน โดยการจัดเวทีเสวนา ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลการศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 6 คน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวจะเข้าร่วมต้องถูกสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลการศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน

1.3 ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน โดยการจัดเวทีเสวนา ผู้ศึกษาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลการศึกษา โดยการสนทนากลุ่มจำนวน 3 คน

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติ (ACTION) ประกอบด้วย

2. กลุ่มใช้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยดังนี้

2.1 นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 3 จำนวน 43 คน ประกอบด้วย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 13 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 11 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 19 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวจะเข้าร่วมต้องถูกสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 1 คน

2.3 ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวจะเข้าร่วมต้องถูกสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 คน

ระยะที่ 3 ขั้นตอนการสังเกต (OBSERVATION) ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่ตำบลวังทอง เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอภักดีชุมพล และเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง เพื่อสังเกตแบบมีส่วนร่วมในขณะทำกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียน และประเมินผลหลังจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ จำนวน 6 คน

2. ติดตามการดำเนินงาน รณรงค์ประชาสัมพันธ์ และการดำเนินการออกมาตรการของโรงเรียนให้เป็นไปตามประกาศมาตรการ คำสั่ง หรือนโยบายตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะทำงานติดตามประเมินผล จำนวน 6 คน

ระยะที่ 4 ขั้นสะท้อน (REFLECTION) ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่ตำบลวังทอง เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน โดยการจัดเวทีเสวนา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 3 คน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวจะเข้าร่วมต้องถูกสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 คน

3. ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เนื่องจากทราบจำนวนที่แน่นอน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 3 คน

4. นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 3 เป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกนักเรียนชั้นละ 2 คน จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) 3) การสนทนากลุ่ม (Focus group)

การวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป โดยใช้จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสังเกตพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) นำมาตรวจสอบความถูกต้องและจัดหมวดหมู่ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เลขที่รับรอง 324 -121/2566 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2566 วันหมดอายุวันที่ 24 สิงหาคม 2567

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสถานการณ์การใช้กัญชาในสถานศึกษา ในอำเภอภักดีชุมพล

ผลการศึกษาสถานการณ์การใช้กัญชาในสถานศึกษาในอำเภอภักดีชุมพล ด้านเอกสาร พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โรงเรียนได้รับการอนุมัติให้เปิดทำการสอน ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนมีความรู้และทักษะในการป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้ ปัญหาที่พบจากการดำเนินงาน ได้แก่ 1) กิจกรรมในโครงการบางกิจกรรมไม่สนองความต้องการของนักเรียน เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่ครูเป็นผู้คิดกิจกรรม ไม่มีความแปลกใหม่ การกำหนดกิจกรรมจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และ 2) ผู้ปกครองบางคนยังมีความคิดแบบผิด ๆ จากการแจกแบบเพื่อศึกษาสถานการณ์ของการใช้กัญชานักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในตำบลวังทอง จำนวน 149 คน ในโรงเรียน 3 แห่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 53.7 ส่วนใหญ่อยู่ในอายุ 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 1,501 – 2,500 บาทต่อเดือน คิดเป็น 44.3 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดามี คิดเป็นร้อยละ 33.6 ส่วนใหญ่มีบุคคลใกล้ชิดที่ใช้กัญชา คิดเป็นร้อยละ 53.7 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 53.7 ส่วนใหญ่ไม่เคยทดลองใช้กัญชา คิดเป็นร้อยละ 65.8 และเคยทดลองใช้กัญชา คิดเป็นร้อยละ 34.2 แต่มีบางส่วนเคยลองตอนอายุ 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.9 ส่วนใหญ่ทราบ คิดเป็นร้อยละ 77.2 ช่องทางจากสื่อที่ได้รับทราบมากที่สุด คือ โทรทัศน์ โทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 83.3 การทราบถึงปัจจุบันว่ากัญชาเป็นสมุนไพรควบคุมตามกฎหมายกำหนด ส่วนใหญ่ไม่ทราบ คิดเป็นร้อยละ 62.4 ช่องทางได้รับทราบส่วนใหญ่จาก โทรทัศน์ โทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับโทษ พิษภัยของกัญชา ความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 และกฎหมายหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีระดับความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนของเจตคติที่มีต่อกัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ระดับเจตคติอยู่ในระดับดี และส่วนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 3 แห่ง พบว่า มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานพอใช้

2. ผลการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Planning) การศึกษาข้อมูลบริบทและวิเคราะห์ปัญหาการใช้กัญชาในสถานศึกษาของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลวังทอง จำนวน 3 แห่ง และการเก็บข้อมูลก่อนการพัฒนา (Pre-test) เพื่อเป็นข้อมูลในการประชุมเชิงปฏิบัติการได้จัดเวทีสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการโดยการนำกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) เข้ามาผนวกในการดำเนินงาน ผลลัพธ์ขั้นตอนการวางแผนได้ดังนี้ 1) มาตรการเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดจากการใช้กัญชาหรือกัญชงในโรงเรียน 2) อบรมให้ความรู้ การป้องกัน และการเฝ้าระวังปัญหาและโทษของการใช้กัญชา หรือกัญชง 3) ธรรมนูญประชาสัมพันธ์ โทษของการใช้กัญชา หรือกัญชง

ระยะที่ 2 ขั้นการปฏิบัติ (Action) จากขั้นตอนการวางแผนผู้เข้าร่วมวิจัยได้ร่วมกันสร้างแผนกิจกรรมการดำเนินงานโดยมี 3 กิจกรรม รายละเอียด ดังนี้ 1.) ให้โรงเรียนออกมาตรการหรือนโยบายเกี่ยวกับการเฝ้าระวังปัญหา ที่เกิดจากการใช้กัญชาหรือกัญชงในนักเรียน ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน 2. อบรมให้ความรู้ การป้องกัน การเฝ้าระวังปัญหาและโทษของการใช้กัญชาหรือกัญชง จำนวน 1 วัน พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรม มีความสนใจในการอบรมเป็นอย่างดี ตรงต่อเวลา ตั้งใจรับฟังคำบรรยายและเกมส์ให้ความรู้ มีความอยากรู้อยากลอง 3. ธรรมนูญประชาสัมพันธ์ โทษของการใช้กัญชา หรือกัญชง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในโทษ และพิษภัยของการใช้กัญชา หรือกัญชง ในตอนพักกลางวันหรือพักเที่ยง เป็นระยะเวลา 3 เดือน

ระยะที่ 3 ขั้นการสังเกต (Observation) 1. สังเกตแบบมีส่วนร่วมในขณะที่ทำกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียน พบว่า นักเรียนได้รับการอบรม มีองค์ความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับกัญชาและกัญชง รวมถึงโทษพิษภัย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชา คำแนะนำการป้องกัน และการเฝ้าระวังตนเองจากการใช้กัญชาหรือกัญชง 2. ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการออกประกาศโรงเรียนบ้านชัยชุมภู เรื่อง มาตรการเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดจากการใช้กัญชาหรือกัญชงในนักเรียน ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน รวมถึงมีการธรรมนูญประชาสัมพันธ์ โทษของการใช้กัญชา หรือกัญชงในโรงเรียนต่อเนื่อง

ระยะที่ 4 ขั้นสะท้อน (Reflection) หลังดำเนินการกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของนักเรียนมีระดับความรู้อยู่ในระดับสูง ระดับเจตคติอยู่ในระดับดี และระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา 2) ผู้ปกครองที่ได้คอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนงบประมาณ และ 4) หน่วยงานด้านสาธารณสุขสนับสนุนบุคลากรในการให้ความรู้ อุปสรรคที่สำคัญ พบว่า 1) นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมไม่น่าสนใจ 2) ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญและมองว่าการใช้กัญชาในนักเรียนเป็นเรื่องปกติ 3) ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน และ 4) กิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) สถานศึกษาต้องตระหนักให้มีความสำคัญในป้องกันการใช้กัญชา มีการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง 2) ควรจัดกิจกรรมการป้องกันการใช้กัญชาอย่างต่อเนื่อง ให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน 3) หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนในการดำเนินงานด้านการป้องกันการใช้กัญชาในโรงเรียนตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ 4) หน่วยงานด้านสาธารณสุข ควรให้การสนับสนุนบุคลากรในการให้ความรู้ คำแนะนำในการดูแลตนเองตามความเหมาะสม และ 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการตามเห็นสมควร

3. ผลการดำเนินงานการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

ระดับความรู้ พบว่า ก่อนการพัฒนามีระดับความรู้ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 11.6 และหลังการพัฒนาส่วนใหญ่มีระดับความรู้ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 67.4 เมื่อการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ก่อนการพัฒนา 5.60 (S.D. = 1.86) และหลังการพัฒนา 7.83 (S.D. = 1.28) กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโทษและพิษภัยของกัญชา ความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -6.78$) ($p - \text{value} < 0.001$)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เกี่ยวข้องกับโทษและพิษภัยของกัญชา และความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ(ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 และกฎหมายหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชา ก่อนและหลังการพัฒนา (N= 43)

ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกัญชา	N	\bar{X}	S.D	\bar{d}	S.D \bar{d}	t	p - value
ก่อนการพัฒนา	43	5.60	1.86				
หลังการพัฒนา	43	7.83	1.28	-2.23	2.15	-6.78	<0.001

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ระดับเจตคติก่อนการพัฒนามีเจตคติ อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 88.4 และหลังการพัฒนามีเจตคติอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 97.7 เมื่อการเปรียบเทียบระดับเจตคติก่อนและหลังการพัฒนา พบว่าก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อกัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 1.88 (S.D. = 0.324) หลังการพัฒนามีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อกัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 2.02 (S.D. = 0.152) กลุ่มเป้าหมายมีเจตคติต่อกัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -2.610$) ($p - \text{value} < 0.013$)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับเจตคติก่อนและหลังการพัฒนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีเจตคติต่อกัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (N= 43)

ระดับเจตคติ	N	\bar{X}	S.D	\bar{d}	S.D \bar{d}	t	p - value
ก่อนการพัฒนา	43	1.88	0.324				
หลังการพัฒนา	43	2.02	0.152	-0.139	0.350	-2.610	0.013

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ระดับพฤติกรรม ก่อนการพัฒนาระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 83.7 และหลังการพัฒนา ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 48.8 เมื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก่อนและหลังการพัฒนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมก่อนการพัฒนาอยู่ที่ 1.83 (S.D. = 0.373) และค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาอยู่ที่ 2.32 (S.D. = 0.644) กลุ่มเป้าหมายมีระดับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -4.172$) ($p - \text{value} < 0.000$)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก่อนและหลังการพัฒนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้กัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (N= 43)

การเปรียบเทียบระดับ พฤติกรรม	N	\bar{X}	S.D	Mean	S.D _d	t	p - value
ก่อนการพัฒนา	43	1.83	0.373				
หลังการพัฒนา	43	2.32	0.644	-0.488	0.767	-4.172	<0.001

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จจากการดำเนินงานการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษาบริบทของการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ทำให้ได้การพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่ จึงได้สรุปความสำเร็จ ดังนี้

1. การสร้างภาคีเครือข่ายในสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานครั้งนี้มีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง
2. การให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องและอันตรายจากกัญชาหรือกัญชงให้กับนักเรียน และการดูแลตนเองให้หลีกเลี่ยงการใช้กัญชาหรือกัญชงได้ และนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดประชาสัมพันธ์ให้กับครอบครัวได้
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและร่วมรับรู้ผลประโยชน์ร่วมกันจนเกิดความสำเร็จในการดำเนินงานครั้งนี้
4. การติดตามและประสานงานดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง

อภิปรายผล

1. สถานการณ์การใช้กัญชาในสถานศึกษาในอำเภอภักดีชุมพล

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 - 3 จำนวน 149 คน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 3 แห่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในอายุ 14 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 1,501 – 2,500 บาท ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และมีบุคคลใกล้ชิดที่ใช้กัญชา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และไม่เคยทดลองใช้กัญชา ในส่วนที่เคยทดลองใช้กัญชาเคยลองตอนอายุ 12 ปี การทราบถึงปัจจุบันว่ากัญชาเป็นสมุนไพรควบคุมตามกฎหมายกำหนดส่วนใหญ่ทราบ ช่องทางจากสื่อที่ได้รับทราบมากที่สุด คือ โทรทัศน์ โทรศัพท์ และการทราบเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการใช้กัญชาส่วนใหญ่ไม่ทราบ ช่องทางได้รับทราบส่วนใหญ่จาก โทรทัศน์, โทรศัพท์ สอดคล้องกับ ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2564) ที่ได้ศึกษาการศึกษาระดับการเสพยาเสพติด จริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาของเยาวชนที่เสพยาและไม่เสพยาเสพติดในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนมีการเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ 13 – 15 ปี เนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อต่อทางการศึกษาก่อนเป็นการเปลี่ยนผ่านจากระดับการศึกษาหนึ่งสู่ระดับการศึกษาอีกขั้นหนึ่งที่มีความแตกต่างกันทั้งสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ทางสังคม และการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรง

ความรู้เกี่ยวกับโทษ พิษภัยของกัญชา ความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 และกฎหมายหมายที่เกี่ยวข้องของกัญชา พบว่า มีระดับความรู้ในภาพรวม มีความรู้ในระดับต่ำ ไม่สอดคล้องกับ บุรฉัตร จันทรแดง และคณะ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งให้เห็นว่า การสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และทัศนคติ เพื่อให้เกิดการป้องกันช่วงก่อนการเริ่มเสพยาเสพติด และการพัฒนาเยาวชนควบคู่ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ

เจตคติที่มีต่อกัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ภาพรวมอยู่ที่ระดับดี (\bar{X}) = 4.15, S.D. = 0.67 สอดคล้องกับ ญัฐพร สมบัติ และคณะ (2563) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาโรงเรียนขามแก่นนคร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งให้เห็นว่า ด้านเจตคติมีผลต่อความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สาเหตุมาจากปัจจัยภายในชุมชน และด้านครอบครัว ที่ทำให้เด็กมีเจตคติในการใช้กัญชา เพราะคิดว่าเป็นเรื่องปกติ

พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 3 แห่ง พบว่า มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ สอดคล้องกับ รัตดาวัล พานาดา และคณะ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้เรียนตามโครงการสถานศึกษาสีขาวเชิงพุทธบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากยาเสพติดและอบายมุขโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน (\bar{X}) = 2.63 และสอดคล้องกับศรธรรม ภาษา และคณะ (2563) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X}) = 3.27 ซึ่งให้เห็นว่า ด้านพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของยาเสพติดหรือสารเสพติดให้โทษ ว่าด้วยกฎหมายยาเสพติดหรือกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

ดำเนินการตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามหลักการและขั้นตอนวิจัยของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็กแท็กการ์ท (Kemmis, & McTaggart, 1988) ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ในการดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการศึกษาข้อมูลบริบทและวิเคราะห์ปัญหาการใช้กัญชาในสถานศึกษาของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลวังทอง จำนวน 3 แห่ง ในการรวบรวม ประเมินและวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการประชุมเชิงปฏิบัติการแผนการดำเนินงาน/กิจกรรมต่าง ๆ โดยการนำกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) เข้ามาผนวกในการดำเนินงาน และแผนกิจกรรมการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ให้โรงเรียนออกมาตรการหรือนโยบายเกี่ยวกับการเฝ้าระวังปัญหา ที่เกิดจากการใช้กัญชาหรือกัญชงในนักเรียน ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน 2) อบรมให้ความรู้ การป้องกัน และการเฝ้าระวังปัญหาและ

โทษของการใช้กัญชา หรือกัญชง 3) รมรงค์ประชาสัมพันธ์ โทษของการใช้กัญชา หรือกัญชง ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการปฏิบัติ (Action) จากขั้นตอนการวางแผนดำเนินงานดังนี้ 1) ออกประกาศโรงเรียน เรื่อง มาตรการเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดจากการใช้กัญชาหรือกัญชงในนักเรียน ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน 2) จัดอบรมให้ความรู้ การป้องกัน และการเฝ้าระวังปัญหาการและโทษของการใช้กัญชา หรือกัญชง จำนวน 1 วัน และ 3) รมรงค์ประชาสัมพันธ์ โทษของการใช้กัญชา หรือกัญชง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในโทษและพิษภัยของการใช้กัญชาหรือกัญชง ในตอนพักกลางวันหรือพักเที่ยง เป็นระยะเวลา 3 เดือน ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการสังเกต (Observation) โดยสังเกตแบบมีส่วนร่วมในขณะทำกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียน และติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาในการดำเนินการออกประกาศโรงเรียน เรื่อง มาตรการเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดจากการใช้กัญชาหรือกัญชงในนักเรียน ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน รวมถึงการรมรงค์ประชาสัมพันธ์ โทษของการใช้กัญชา หรือกัญชงในโรงเรียนต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อน (Reflection) จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนในการดำเนินงานที่ผ่านมาในหาปัจจัยแห่งความสำเร็จ อุปสรรคที่สำคัญ และข้อเสนอแนะในการดำเนินการในรอบต่อไป สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง การรับฟังความคิดเห็นและการเปิดโอกาส และรวมถึงสอดคล้องกับ กัญญารัตน์ นามวิเศษ (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบ 7 ส่วน ได้แก่ นโยบายภาครัฐ กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว หลักการทฤษฎี กรอบสถานศึกษาสีขาว ตัวชี้วัดความสำเร็จ ผู้มีส่วนร่วม และปัจจัยสู่ความสำเร็จ และสอดคล้องกับ รัฐจักรพล สามทองคำ และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถทำนายการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดมี 5 ปัจจัย ปัจจัยด้าน E : มีส่วนร่วมในการประเมินผล ปัจจัยด้าน C : มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ปัจจัยด้าน D : มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ปัจจัยด้าน A : มีส่วนร่วมในการวางแผน และปัจจัยด้าน B : มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาคั้งนี้

3. ผลการดำเนินงานตามการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

1. การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโทษ พิษภัยของกัญชา ความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 และกฎหมายหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชา ก่อนและหลังจากพัฒนา พบว่าระดับความรู้หลังการพัฒนาส่วนใหญ่มีระดับความรู้ระดับสูง และเมื่อการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโทษและพิษภัยของกัญชา ความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -6.78$) ($p - value < 0.001$) สอดคล้องกับ สิริวิวัฒน์ มั่นสุข และคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับยาเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งให้เห็นว่าการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับยาเสพติด จะช่วยลดให้เกิดการป้องกันช่วงก่อนการเริ่มเสพหรือใช้สารเสพติด ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการวิจัยครั้งนี้

2. การเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีต่อกัญชา และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า หลังการพัฒนามีเจตคติอยู่ในระดับดี เมื่อการเปรียบเทียบระดับเจตคติ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีเจตคติต่อกัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -2.610$) ($p - \text{value} < 0.013$) สอดคล้องกับ ณัฐพร สมบัติ และคณะ (2563) ได้ศึกษาการบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนขามแก่นนคร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับ บุรฉัตร จันท์แดง และคณะ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชายแดนลุ่มน้ำโขง ผลการวิจัยพบว่า การสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ชี้ให้เห็นว่า การมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และทัศนคติ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาคั้งนี้

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กัญชา และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า หลังการพัฒนาระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก่อนและหลังการพัฒนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีระดับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กัญชาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t = -4.172$) ($p - \text{value} < 0.000$) สอดคล้องกับ ศรธรรม ฤๅชา และคณะ (2563) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางหรือพอใช้ ซึ่งเป็นไปตามการศึกษาคั้งนี้

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จจากการดำเนินงานตามการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษาบริบทของการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ทำให้ได้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่ จึงได้สรุปความสำเร็จดังนี้

1. การสร้างภาคีเครือข่ายในสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานในภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง
2. การให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง อันตรายจากกัญชาหรือกัญชงให้กับนักเรียน การดูแลตนเองให้หลีกเลี่ยงการใช้กัญชาหรือกัญชงได้ และนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดประชาสัมพันธ์ให้กับคนรอบข้างได้
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ การสนับสนุนการดำเนินงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งร่วมรับรู้ผลประโยชน์ร่วมกันจนเกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน
4. การติดตามและประสานงานตามดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง จากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข ควรมีการกำหนดนโยบายในการป้องกันการใช้กัญชาของนักเรียนในระดับต่าง ๆ ร่วมกันในลักษณะการบูรณาการแนวคิดและการดำเนินงานร่วมกัน ตั้งแต่การวางแผนกลยุทธ์และมาตรการเชิงบูรณาการ ซึ่งได้แก่ เทคนิควิธีการหรือรูปแบบ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่และกำลังคน งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น เป็นต้น

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาในสังกัดควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เขตพื้นที่ในสังกัดได้นำการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งต่อไป ควรเก็บข้อมูลจากภาคีเครือข่าย เพื่อประเมินความพึงพอใจและความต้องการของภาคีเครือข่ายในการป้องกันการใช้กัญชาของนักเรียนในแต่ละระดับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

2) การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ และความสามารถของแกนนำนักเรียนในการดำเนินการป้องกันการใช้กัญชาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น

3) การศึกษาครั้งต่อไป ควรนำกระบวนการจัดการความรู้เข้ามาช่วยในการดำเนินการป้องกันการใช้กัญชาของนักเรียนในแต่ละระดับ เพื่อค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการใช้องค์ความรู้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2565).ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. 2565. (16 มิถุนายน 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 137 ง, หน้า 9.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2565).ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565. (9 กุมภาพันธ์ 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๓๕ง, หน้า 8.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565).ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชา หรือกัญชง ในสถานศึกษา ส่วนราชการหรือหน่วยงานในสังกัด และในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2565. (4 กรกฎาคม 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 156 ง, หน้า 20 - 21.
- ศูนย์ข้อมูลข้อมูลราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2565). รายงานผู้ป่วยเด็กที่มีอาการป่วยจากกัญชา .สืบค้น วันที่ 21 มิถุนายน -10 กรกฎาคม 2565 จาก <https://www.thaipediatrics.org/?p=1647>
- บุรฉัตร จันท์แดง และคณะ. (2562).รูปแบบการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2562) , 808-822.
- ณัฐพร สมบัติ และคณะ. (2563). การบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโรงเรียน ขามแก่นนคร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2563), 203 – 213.
- วรรณสว่าง ยานกาย, สัญญา เคนาภูมิและสนุก สิงห์มาก. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนโรงเรียนทรายมูลวิทยา อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ2561;47: 1073-9.
- ชิราวุธ ปุณณวิช และศิระประพ ทองเทพ. ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตามหลักสุขบัญญัติแห่งชาติในนักเรียนอายุ 10–14 ปี อำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา* 2563; 5: 26-36.
- สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. ผลกระทบของกัญชาต่อสมองเด็ก[อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ1 ส.ค. 2565]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.medcannabis.go.th/activity/กัญชาทางการแพทย์>
- WHO. (1998). Health Promotion Glossary. Division of Health Promotion, Education and Communications, Health Education and Health Promotion Unit, World Health Organization. Geneva: 1-10